

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 6 września 2024 r.

Poz. 5570

UCHWAŁA NR IV/28/2024 RADY MIEJSKIEJ W KOSZYCACH

z dnia 27 sierpnia 2024 roku

w sprawie przyjęcia Programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Koszyce na lata 2024-2028

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023 poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 poz.1249 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Koszyce na lata 2024 – 2028”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Koszyce.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2024 r.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Marian Stokłosa

Załącznik do uchwały Nr IV/28/2024
Rady Miejskiej w Koszycach
z dnia 27 sierpnia 2024 r.

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE KOSZYCE
NA LATA 2024 – 2028**

SPIS TREŚCI

- I. Wstęp
- II. Informacje teoretyczne dotyczące zjawiska przemocy domowej
- III. Diagnoza zjawiska przemocy domowej
- IV. Podstawowe cele, zadania i działania do realizacji w latach 2024-2028
- V. Adresaci programu
- VI. Monitoring i ewaluacja
- VII. Finansowanie
- VIII. Zakończenie

I. Wstęp

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. w art. 18 i 71 wskazuje, że rodzina jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Ponadto Konstytucja stanowi, iż Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony praw dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych.

Opracowanie i realizacja program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej wynika z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.). Zgodnie z powołanym przepisem do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy m.in. opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Niniejszy Program jest zgodny z Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Koszyce na lata 2021-2027.

Przemoc w wielu środowiskach, niestety nadal traktowana jest jako temat wstydlivy, upokarzający, a informacje o tym zjawisku nie opuszczają „czterech ścian mieszkań”, w których często dochodzi do dramatów. Jednak od kilku lat rzeczywistość w tym zakresie zmienia się, wprowadzono nowe narzędzia prawne i procedury zmierzające do skuteczniejszej ochrony osób dotkniętych przemocą domową. Dzięki kampaniom społecznym zwiększa się świadomość społeczna, a przeprowadzane szkolenia podnoszą profesjonalizm służb odpowiedzialnych za walkę z tym zjawiskiem.

Niniejszy Program jest ukierunkowany na rozwój profilaktyki, rozwój świadomości społeczeństwa lokalnego na temat przemocy domowej, ochronę osób doznających przemocy domowej, ze zwróceniem szczególnej uwagi na dzieci, pracę z osobami stosującymi przemoc w celu zmiany ich postaw, poszerzenie zakresu zasobów instytucjonalnych oraz doskonaleniu i podnoszeniu wiedzy

osób zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej. Program ma na celu stworzenie spójnego i efektywnego planu działań zorientowanych na przeciwdziałanie zjawisku przemocy dla wszystkich instytucji pomocowych, które funkcjonują na terenie Gminy Koszyce.

II. Informacje teoretyczne dotyczące zjawiska przemocy domowej

a) Definicja przemocy domowej

- przemoc domowa – „*należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*
 - a) *narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
 - b) *naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
 - c) *powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
 - d) *ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
 - e) *istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektroniczne”.*

b) Rodzaje przemocy

W literaturze przedmiotu wyróżnia się następujące formy przemocy:

- **Przemoc fizyczna** – to forma agresji łącząca się naruszeniem granic ciała. Jej celem jest zadanie drugiej osobie/osobom bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia. Przejawia się poprzez: szarpanie, kopanie popychanie, obezwładnianie, duszenie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, bicie otwartą ręką, pięściami, różnymi przedmiotami, przypalanie papierosem, nie udzielenie niezbędnej pomocy, itp.
- **Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości, wzbudzanie w osobie doznającej przemocy strachu. Ta forma przemocy powoduje poważne szkody psychologiczne. Przejawia się poprzez: wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań, religii, pochodzenia, narzucanie swojego zdania, poglądów, stałe ocenianie, krytykę, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie snu, pożywienia i schronienia, wyzywanie, używanie wulgarnych epitetów, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, szantażowanie, itp.
- **Przemoc seksualna** – to zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, a także kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy ta osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przejawia się poprzez: gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu, ciała i krytykę zachowań seksualnych, itp.
- **Przemoc ekonomiczna** – to celowe niszczenie czyjejś własności, pozbawianie środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Przejawia się poprzez: okradanie, zabieranie pieniędzy, nie łożenie na utrzymanie, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, szantażowanie, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka, zmuszanie do pożyczek, uniemożliwianie korzystania z pomieszczeń niezbędnych do zaspokajania potrzeb (kuchnia, łazienka) itp.
- **Zaniedbanie** – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Tej formy przemocy najczęściej doświadczają dzieci. Przejawia się poprzez: nie dawanie (dziecku) środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia,

brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwienie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, itp.

- **Cyberprzemoc** - to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Przejawia się poprzez: agresję słowną, np. wyzywanie na czatach internetowych, umieszczanie komentarzy na forum internetowym w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości lub wystraszenia innej osoby; upublicznianie upokarzających, przerobionych zdjęć i filmów, zamieszczanie przykrych komentarzy na profilach innych osób w portalach społecznościowych, włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś w celu zamieszczania w jego imieniu obraźliwych postów i zdjęć na profilach innych użytkowników, szantażowanie, wykluczanie z grona „znajomych” w Internecie, celowe ignorowanie czyjejś działalności w sieci, itp..

c) osoba doznająca przemocy domowej to:

- małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletni – wobec których jest stosowana przemoc domowa,
- przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

d) świadek przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

e) osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

f) Cykl przebiegu przemocy domowej:

- Faza narastającego napięcia – w zachowaniu sprawcy pojawia się napięcie, złość, poirytowanie, prowokuje awantury, traci panowanie nad emocjami, sięga po alkohol i inne środki odurzające. Ofiara uspokaja go, spełnia wszystkie jego zachcianki, wywiązuje się ze wszystkich obowiązków, często przeprasza, doświadcza dolegliwości psychosomatycznych. W wyniku narastania napięcia często sama prowokuje awanturę.
- Faza gwałtownej przemocy – sprawca staje się gwałtowny, wpada w szał, wyładowuje się dokonując aktów przemocy. Ofiara stara się zrobić wszystko, żeby go uspokoić i ochronić siebie, jest bezradna. Po akcie przemocy jest w szoku, odczuwa wstyd, upokorzenie, przerażenie, staje się apatyczna, traci ochotę do życia, odczuwa złość i bezradność.
- Faza miodowego miesiąca – sprawca przemocy przeprasza, okazuje skruchę, żałuje, obiecuje poprawę, usiłuje tłumaczyć swoje zachowanie, zapewnia że więcej tego nie robi, dba, kupuje kwiaty, prezenty. Ofiara przemocy zaczyna wierzyć w przemianę sprawcy, czuje się kochana, odczuwa bliskość, jest pełna nadziei.

Po okresie miodowego miesiąca cykl ten się powtarza.

g) Skutki przemocy

- objawy fizyczne (m.in. złamania, stłuczenia, zadrapania, urazy, obrzęki, otarcia, rany, siniaki, choroby w wyniku powikłań i stresu, itp.),
- objawy emocjonalne (m.in. izolacja, depresja, samobójstwa, zmienność nastrojów, niska samoocena i poczucie własnej wartości, smutek, wycofanie, wzrost lęku i niepokoju, zespół stresu pourazowego, napady paniki, zaburzenia snu, itp.),
- objawy społeczne (m.in. wycofanie społeczne, nieufność, nieumiejętność nawiązywania kontaktu, wyuczona bezradność, itp.),
- objawy seksualnego wykorzystywania dziecka (m.in. problemy psychiatryczne, seksualizacja kontaktów międzyludzkich, ucieczki z domu, próby samobójcze, itp.).

Przemoc jest doświadczeniem traumatycznym, skutki przemocy widoczne są przez całe życie człowieka doświadczającego przemocy domowej. Dzieci są bezpośrednimi ofiarami lub świadkami przemocy domowej. Oprócz obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie podstawowych potrzeb dziecka wpływa na dalszy jego rozwój i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Doświadczenie przemocy w dzieciństwie ma wpływ na dorosłe życie. Z powodu wielu przykrych doświadczeń cierpią nie tylko osoby, które tej przemocy doznają, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy - najczęściej dzieci. Przemoc, zwłaszcza w rodzinie, burzy porządek moralny. W przypadku przeciwdziałania przemocy względem dziecka najważniejszą kwestią jest szybka i skuteczna interwencja, która zatrzymuje przemoc. Dopiero w kolejnym etapie można zapewnić pomoc psychologiczną i terapeutyczną dziecku i rodzinie.

Zjawiskiem często współistniejącym z przemocą jest uzależnienie od alkoholu. Osoby znajdujące się pod wpływem alkoholu często tracą kontrolę nad własnym zachowaniem. Częściej reagują złością i gniewem na niepowodzenia życiowe. Stan upojenia alkoholowego może powodować błędną interpretację zachowań innych osób, sprawia również, że znikają istniejące w człowieku wewnętrzne hamulce krępujące jego zachowanie. Nadużywanie alkoholu prowadzi do nasilenia się zachowań agresywnych. Nawet osoba uznawana powszechnie za spokojną i opanowaną, w stanie upojenia alkoholowego, może stosować przemoc krzywdzącą swoją rodzinę. Życie z osobą uzależnioną może doprowadzić do współuzależnienia. Zarówno osoby uzależnione jak i współuzależnione wymagają specjalistycznej pomocy psychologicznej i terapeutycznej. Osobom pokrzywdzonym nie jest łatwo mówić o tym, że w rodzinie występuje problem alkoholu i przemocy.

Przemoc jest przestępstwem ściganym z urzędu. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy czy powtarzający się, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu Karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu Karnego.

Art. 207. § 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 1a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1–2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę i innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Z uwagi na powyższe konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społeczeństwa, dostarczając wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemami. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy osobom, które tego wymagają – doświadczających przemocy oraz osobom zagrożonym wystąpieniem w ich domach problemu przemocy.

III. Diagnoza zjawiska przemocy domowej

Jednym z destabilizatorów życia społecznego jest problem przemocy w rodzinie. Jeszcze do niedawna uważano, że przemoc domowa występuje rzadko i wyłącznie w rodzinach patologicznych, a agresję między członkami rodziny traktowano jako jedną z wielu „normalnych” form zachowania w codziennym życiu. Przemoc stosowana przez osobę dorosłą wobec bliskich (w tym dzieci), postrzegana była jako akceptowany sposób sprawowania nad nimi władzy i kontroli.

W Polsce dostrzeżono zjawisko przemocy w rodzinie i zaczęto traktować je jako problem społeczny dopiero w latach 90-tych. Zjawisko to zostało nagłośnione zarówno przez środowiska polityczne jak i społeczne. Środki masowego przekazu nagłaśniają przemoc poprzez kampanie i akcję społeczne. Jednakże wzrost zainteresowania zjawiskiem przemocy nie wynika z ujawnionych tendencji wzrostowych danych statystycznych w tym zakresie, ale jest rezultatem społecznego zainteresowania przeciwdziałaniem przemocy domowej. Podejmowane są różne inicjatywy profesjonalistów z tej dziedziny mające na celu uwrażliwienie społeczeństwa na temat problemu przemocy oraz uświadomienie w jaki sposób skoordynować działania pomocowe aby były skuteczne. Także na szczeblu państwowym tworzone są dokumenty strategiczne mające na celu wyznaczenie kierunków zmian oraz zapobieganie zjawisku.

Problem przemocy jest zjawiskiem gdzie trudno oszacować jego skalę ponieważ statystyki dostarczają tylko informacji o przypadkach ujawnionych, gdzie doszło do interwencji policji lub innej instytucji i prowadzona jest procedura. Jednakże jest wiele „przypadków” gdzie dochodzi w rodzinach do przemocy, która nie zostaje ujawniona.

Przy opracowaniu diagnozy dotyczącej problemu przemocy domowej na terenie gminy Koszyce posłużono się danymi statystycznymi Miejskiego i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszycach, Zespołu Interdyscyplinarnego i instytucji współpracujących w ramach systemu przeciwdziałania przemocy domowej oraz wykonanych badań ankietowych wśród mieszkańców Gminy Koszyce. Badania ankietowe przeprowadzono wśród dorosłych mieszkańców gminy Koszyce, mieszkańcy wypełnili 102 ankiety.

Na podstawie zebranych danych opracowano wnioski, które posłużyły do opracowania celów i zadań do realizacji w ramach Programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Koszyce na lata 2024-2028.

a) analiza danych instytucjonalnych oraz badań ankietowych

Z danych Miejskiego i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszycach wynika, że przemoc domowa jest tematem zamkniętym, który rzadko kiedy wychodzi poza rodzinę. Widoczna jest niechęć osób doznających przemocy do uruchamiania procedury „Niebieskiej Karty”. Ostatnie lata jednak pokazują, że osoby pokrzywdzone częściej zaczynają mówić o istniejącym problemie. Celem powstania programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej jest rozpoznawanie przemocy i usprawnianie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym oraz tworzenie warunków do systemowego i interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Poniższy wykres przedstawia liczbę prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” przez Zespół Interdyscyplinarny w Koszycach na przestrzeni lat 2021 – 2023.

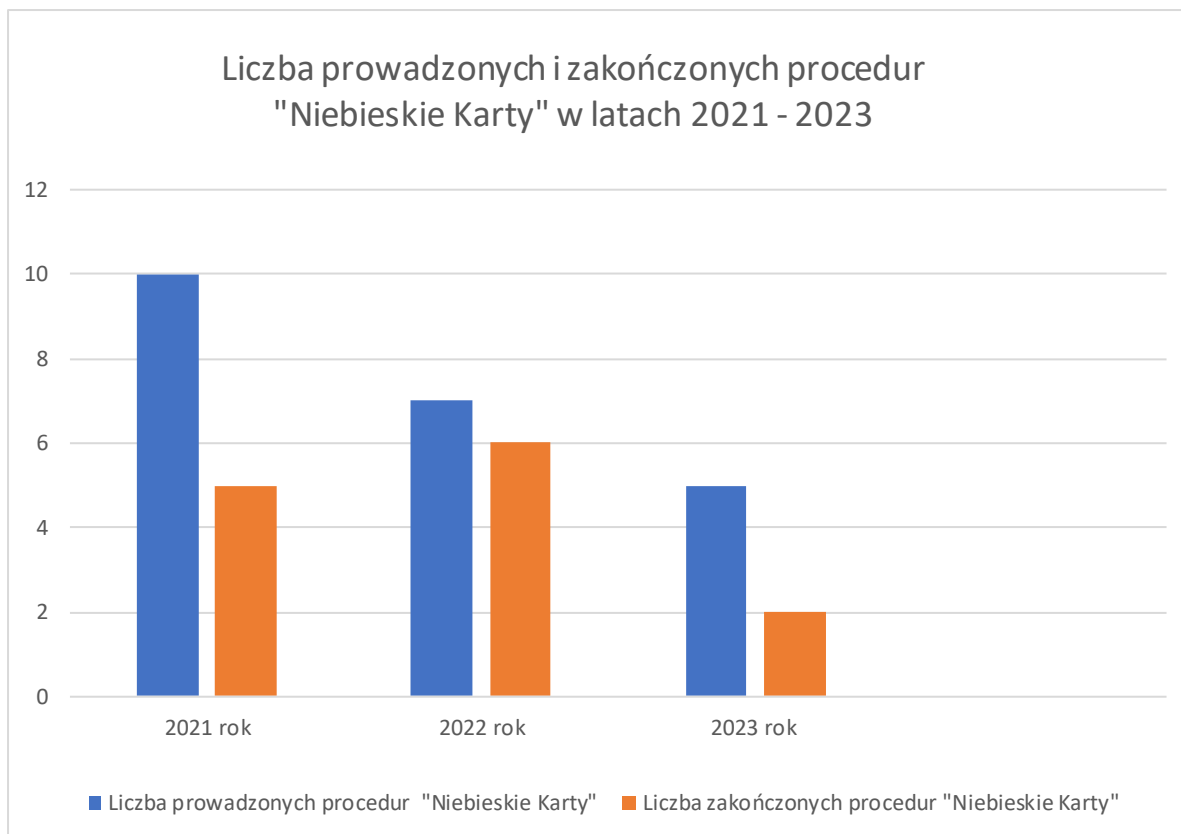

Tabela 1. Liczba prowadzonych i zakończonych procedur „Niebieskie Kart” w latach 2021- 2023 (dane własne Zespołu Interdyscyplinarnego)

Zauważyć można niewielką tendencję spadkową prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” jednakże należy pamiętać, że za każdą statystyczną rodziną jest rodzina „prawdziwa”, która nie może sobie poradzić z problemem, rodzina której świat legł w gruzach ponieważ problem przemocy był przez lata zatajany aż do chwili zaistnienia sytuacji drastycznej, interwencji Policji czy innych służb interwencyjno – pomocowych.

Przeanalizowano także, które instytucje uprawnione statystycznie najczęściej sporządzają „Niebieskie Karty”.

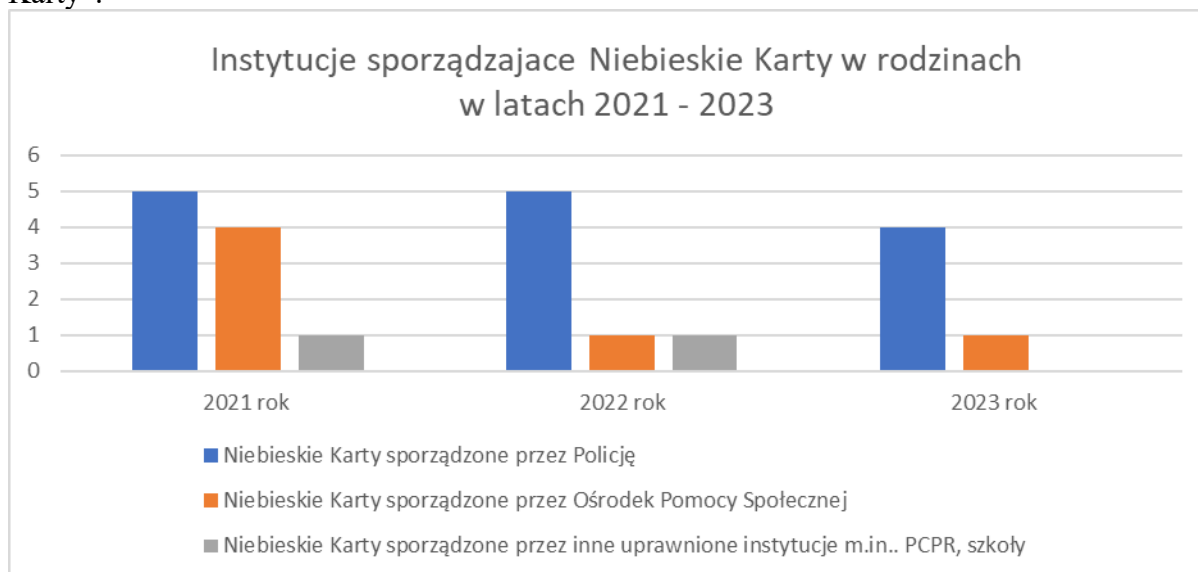

Tabela 2. Instytucje sporządzające „Niebieskie Kart” w rodzinach w latach 2021- 2023 (dane własne Zespołu Interdyscyplinarnego)

Z analizy danych wynika także fakt, że głównie „Niebieskie Karty” sporządzane są przez Policję rzadziej przez pracowników OPS co może sugerować że: nadal przemoc zgłaszana jest przez ofiary w momentach zagrażających życiu lub zdrowiu, podczas interwencji Policji a także fakt, że te służby (Policja, pracownicy socjalni) są najbardziej obciążeni, a tym samym narażeni na wypalenie zawodowe. Zasadne wydaje się aby umożliwić im skorzystanie z profesjonalnego wsparcia, szkoleń itp.

Problem przemocy w rodzinach dotyka osób różnej płci, wieku, pochodzących ze wszystkich warstw społecznych. Najczęściej osobami doświadczającymi przemocy są kobiety pomimo, że ich zależność wobec osób drugich jest mniejsza niż w przypadku dzieci.

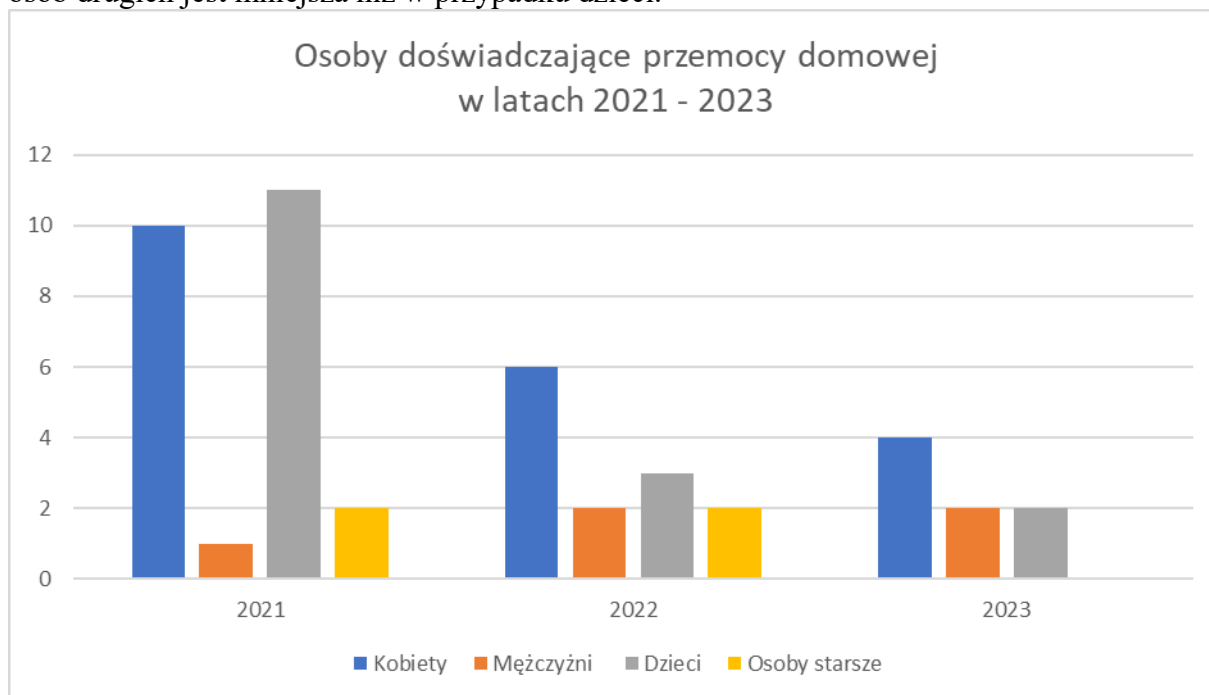

Tabela 3.

Osoby doświadczające przemocy domowej w latach 2021- 2023 (dane własne Zespołu Interdyscyplinarnego)

Dane jednoznacznie wskazują, że nadal najczęściej osobami doświadczającymi przemocy domowej są kobiety i dzieci. Z powyższych danych wynika także, że mężczyźni zaczynają ujawniać, że są ofiarami przemocy i chcą korzystać z profesjonalnej pomocy specjalistów. Uwarunkowania kulturowe powodują, że mężczyznom trudniej jest się przyznać do takiego stanu rzeczy. W literaturze fachowej oraz publikacjach popularnonaukowych także zauważalny jest wzrost liczby ofiar przemocy, którymi są mężczyźni. W społeczeństwie nadal panują stereotypy silnego mężczyzny i słabej kobiety. Krzywdzeni mężczyźni rzadziej dochodzą swoich praw i szukają pomocy, to nadal dla nich temat tabu. Przeciwdziałając przemocy w rodzinie mając na uwadze powyższe należy zwiększyć świadomość społeczną oraz uwrażliwić profesjonalistów zajmujących się tym tematem aby w kontaktach z klientami kłaść nacisk za zwiększenie troski o dobro mężczyzn a tym samym przeciwstawienie się stereotypom.

Uznać należy, że kluczowe wydaje się ciągle edukowanie społeczeństwa i jego uwrażliwienie na zjawisko przemocy domowej. Warto także walczyć ze stereotypem, że to zjawisko to domena tylko tzw. marginesu społecznego. Edukować należy świadomość społeczną, iż przemoc to zarówno przemoc fizyczna, psychiczna, ekonomiczna, seksualna oraz zaniedbywanie. Większe uświadomienie osób doświadczających przemoc to częstsze zgłaszanie i ujawnienie sytuacji przemocowych.

Z analizy poniższej tabeli wyciągamy wnioski, że i w naszej gminie należy nadal „walczyć” z zastanymi stereotypami dotyczącymi faktu, że przemoc domowa „zdarzyć się może” głównie w rodzinach ubogich czy niepełnych.

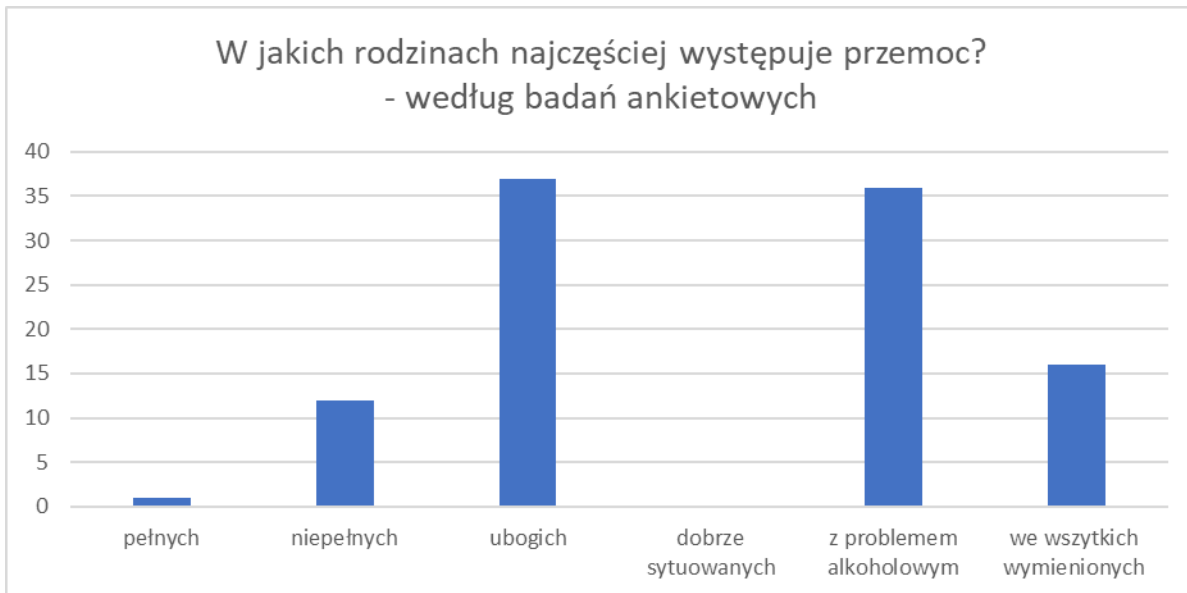

Tabela 4.

W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc (dane na podstawie badań ankietowych)

Jednocześnie analizując dane powyżej zauważalne jest, że część Respondentów odpowiadając na pytanie dotyczące rodzin w których może dojść do przemocy wskazało, że wszystkie typy rodzin zawarte w ankiecie mogą być potencjalnie rodzinami w których przemoc domowa może zaistnieć (ok. 16% ankietowanych), co wskazuje, że coraz więcej osób nabywa takiej świadomości.

Z danych statystycznych, którymi dysponuje Zespół Interdyscyplinarny wynika także fakt, że w większości przypadków sprawcy przemocy w chwili popełnienia przestępstwa znajdowali się pod wpływem alkoholu. Dane te znajdują odzwierciedlenie w przeprowadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny badaniach ankietowych. Ponad połowa respondentów (67 %) stwierdziło, że alkohol to jedna z głównych przyczyn przemocy domowej. Również jako istotne problemy warunkujące przemoc wskazano: stres, odreagowanie niepowodzeń i problemy finansowe.

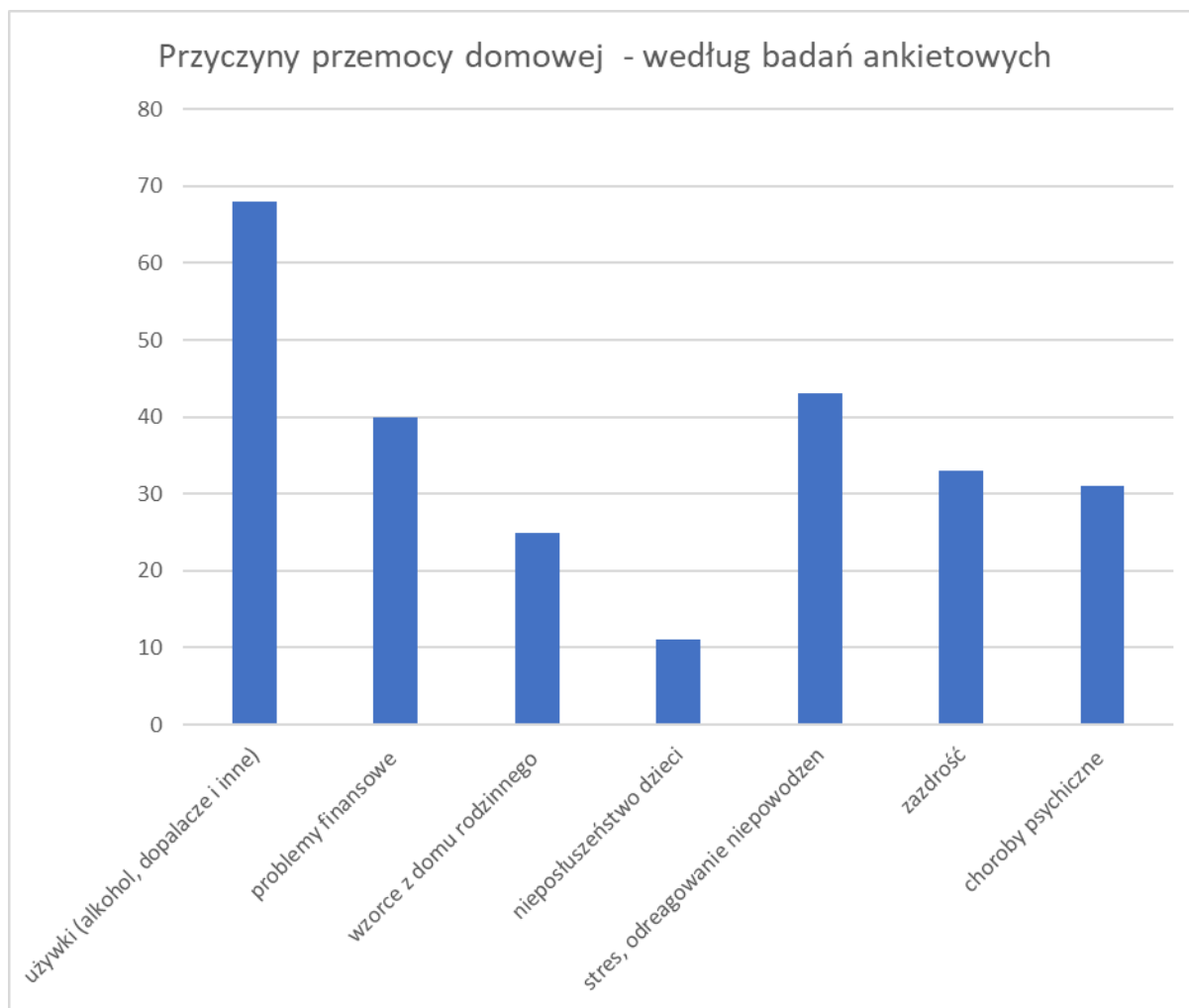

Tabela 5.

Przyczyny przemocy w stosunku do członków rodziny (dane własne Zespołu Interdyscyplinarnego)

Diagnostując potrzeby społeczności lokalnej Respondenci pytani byli o instytucje, których pomocy specjalistów najbardziej oczekiwaliby dla osób/rodzin uwikłanych zjawiskiem przemocy. Instytucje, które pomagają na terenie gminy Koszyce takie jak MiGOPS czy Policja/Dzielnicowy zyskały duże uznanie wśród badanych. Zauważalne jest również zaufanie wobec prokuratury, sądów oraz komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Jednym z celów pośrednich Programu jest aby w przyszłości Respondenci wskazali, że wszystkie te instytucje mogą pomóc osobom uwikłanym w przemoc, jeśli nie same poprzez swoje kompetencje i zatrudnionych specjalistów, to poprzez udzielenie wyczerpujących informacji dotyczących innych instytucji i zawodów niosących wsparcie.

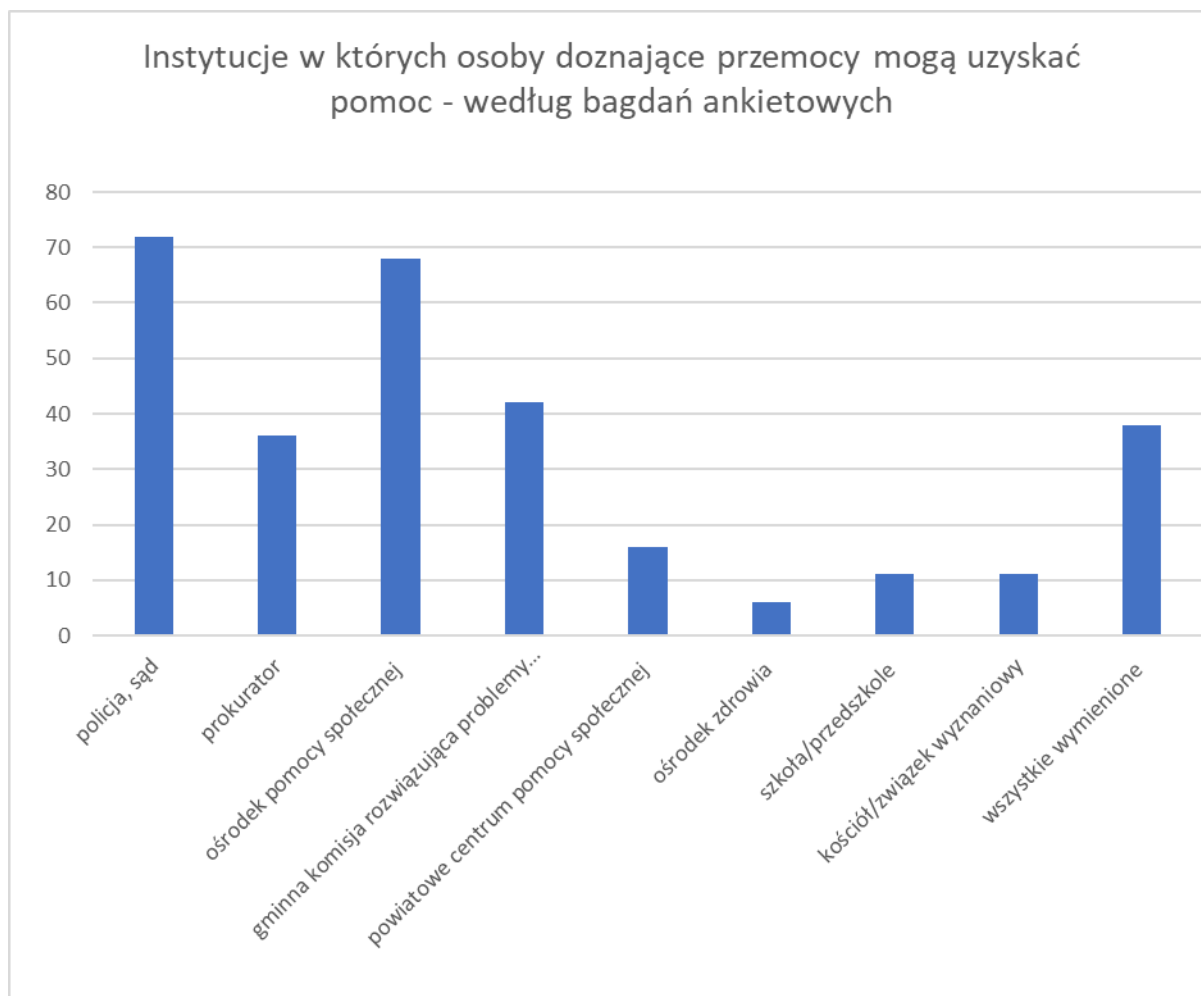

Tabela 6. Instytucje gdzie osoby doznające przemocy mogą uzyskać pomoc (dane na podstawie badań ankietowych)

Kolejne z pytań ankiety dotyczyło faktu – co należy zmienić/ulepszyć/wprowadzić aby zwiększyć skuteczność pomocy dla osób uwikłanych problemem przemocy. Respondenci wskazali, że są to m.in. takie działania jak: zwiększenie dostępności do placówek specjalizujących się w pomoc osobom doznającym przemocy domowej, w tym zapewniających schronienie, podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej, skuteczniejsze izolowanie osób stosujących przemoc domową, zwiększenie dostępności bezpłatnego poradnictwa psychologicznego.

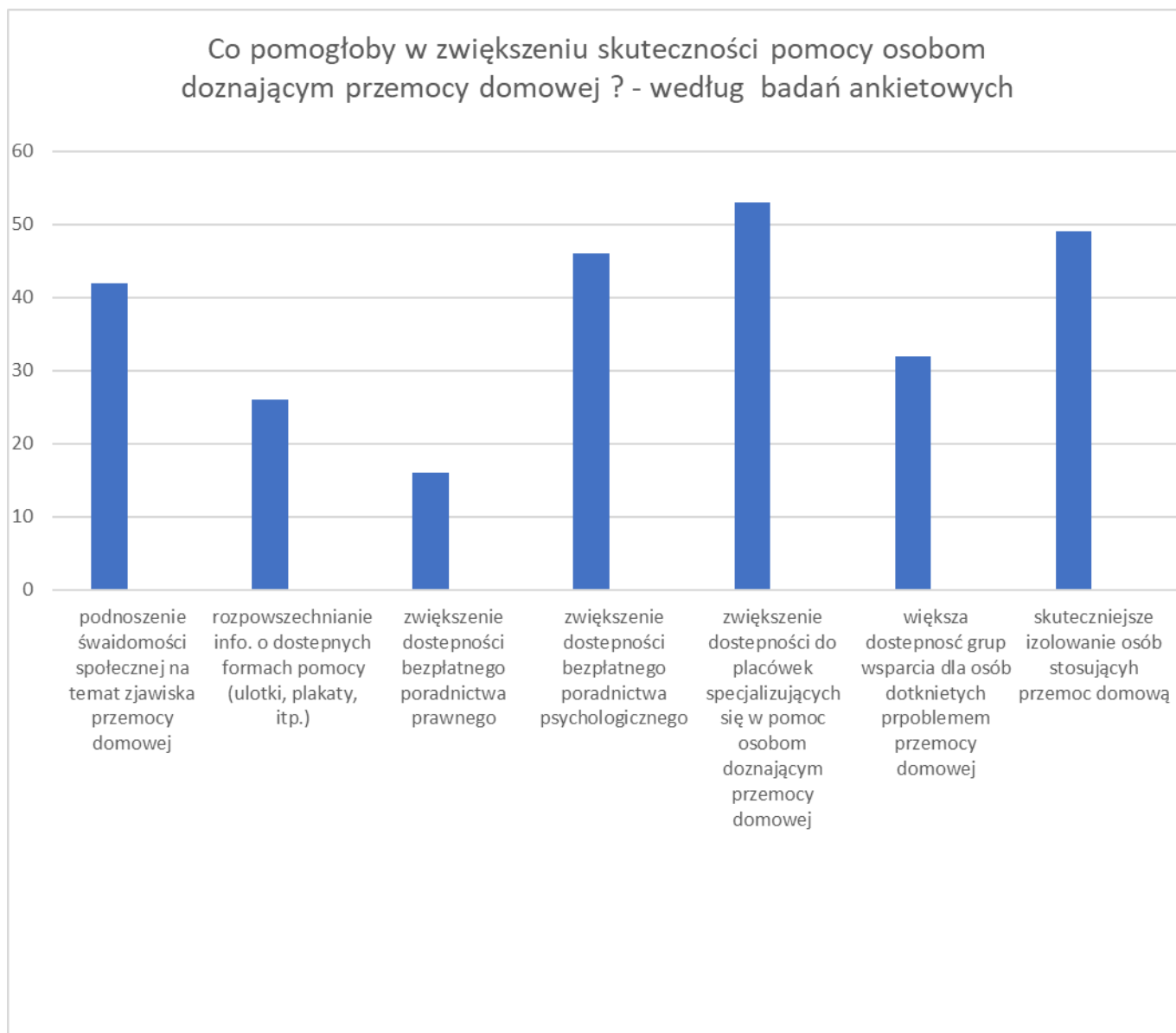

Tabela 7. Co pomogłoby w zwiększeniu skuteczności pomocy osobom doznającym przemocy domowej (dane na podstawie badań ankietowych)

2. Wnioski

Zjawisko przemocy domowej jest zjawiskiem, które dotyka różne rodziny bez względu na status społeczny czy majątkowy. Ofiarami są najczęściej osoby zależne, które nie zawsze potrafią się bronić (z różnych przyczyn). Analizując uzyskane dane, można stwierdzić, że poprzez profilaktykę społeczeństwa, osoby doznające przemocy i świadkowie przemocy zdecydują się zgłosić występowania przemocy wewnątrzrodzinnej danym instytucjom. To natomiast da szansę na zmianę codziennego życia rodzin uwikłanych przemocą.

IV. Podstawowe cele, zadania i działania do realizacji w latach 2024-2028

Program Przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Koszyce na lata 2024-2028 zakłada w głównej mierze działania profilaktyczne oraz bezpośrednią pomoc osobom/rodzinom doświadczającym przemocy.

Cel główny programu

Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ograniczanie skutków stosowania przemocy poprzez działania profilaktyczne, interwencyjne i wsparcie dla osób zagrożonych lub doznających przemocy domowej

Cele szczegółowe

1. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej.
2. Zwiększenie dostępności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w domowej.
3. Zapewnienie rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy, kompleksowej pomocy.
4. Dostosowanie istniejącej lub utworzenie nowej struktury instytucjonalnej oraz zasobów na potrzeby działań profilaktycznych lub pomocowych dla osób dotkniętych przemocy domowej.
5. Zintegrowanie środowisk oraz zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników jednostek, służb oraz innych instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

L. p	Cele szczegółowe	Zadania	Działania /wskaźniki	Termin	Realizatorzy
1	Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej	- upowszechnianie informacji na temat przemocy domowej	- rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy domowej wśród lokalnej społeczności - liczba broszur i ulotek	I kwartał każdego roku realizacji Programu	Zespół Interdyscyplina

		<p>- prowadzenie akcji informacyjnych na temat zjawiska przemocy domowej oraz możliwości uzyskania pomocy ze strony instytucji gminnych lub innych obejmujących swym działaniem teren Gminy</p>	<p>- dostarczenie informacji społeczeństwu o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej (baza danych instytucji udzielających pomocy) – liczba i rodzaj udzielonych informacji</p> <p>- wykorzystanie strony internetowej Urzędu Miasta i Gminy w Koszycach oraz MiGOPS, lokalnych gazet do przekazywania istotnych informacji z zakresu pomocy osobom doznającym przemocy na terenie gminy i powiatu - liczba aktualizacji strony internetowej, liczba artykułów prasowych</p>	<p>I półrocze każdego roku realizacji Programu</p> <p>cały okres realizacji programu</p>	<p>rny</p>
		<p>- organizacja lokalnych kampanii społecznych lub współdział w organizacji kampanii o zasięgu powiatowym, wojewódzkim lub krajowym ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy domowej</p>	<p>- organizacja lub uczestnictwo w kampaniach społecznych dot. zjawiska przemocy domowej - liczba kampanii</p>	<p>cały okres realizacji programu</p>	

2	Zwiększenie dostępności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	- realizacja programów profilaktycznych w placówkach oświatowych, służby zdrowia oraz wsparcia dziennego	- działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą – liczba przeprowadzonych działań, dokumentacja	IV kwartał każdego roku realizacji Programu	Zespół Interdyscyplinarny placówki oświatowe MiGOPS
			- działania edukacyjne prowadzone wśród społeczności lokalnej – liczba prowadzonych działań	cały okres realizacji Programu	
		- wczesne rozpoznanie i reagowanie na sytuacje, w których istnieje podejrzenie występowania przemocy domowej	- wczesne rozpoznanie przemocy lub zagrożenia wystąpienia przemocy, ustalenie jednolitej procedury postępowania interwencyjnego w przypadku podejrzenia przemocy domowej i skrupulatne przestrzeganie procedury – liczba opracowanych, uaktualnionych procedur	cały okres realizacji Programu	
		- poszerzenie kręgu instytucji pracujących na rzecz rodziny celem wczesnej diagnozy	- udrożnienie kanałów przepływu informacji pomiędzy instytucjami wchodzącymi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego – liczba raportów dotyczących współpracy i nawiązania nowej	cały okres realizacji Programu	

		zjawiska przemocy i promowania działań profilaktycznych	współpracy z instytucjami, liczba porozumień - nawiązanie współpracy w ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego i/lub w ramach współpracy instytucjonalnej z instytucjami/organizacjami w celu przeciwdziałania przemocy domowej – liczba podpisanych porozumień		
3	Zapewnienie rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy, kompleksowej pomocy.	- udzielenie natychmiastowej pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci oraz osób starszych - koordynacja przez Zespół Interdyscyplinarny działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie gminy Koszyce	- podejmowanie interwencji w oparciu o procedurę Niebieskie Karty – liczba wdrożonych procedur, liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty - prowadzenie poradnictwa socjalnego oraz pracy socjalnej – liczba rodzin objętych pracą socjalną - działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania przemocy domowej - liczba rodzin objętych pracami Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno - pomocowych, liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego i spotkań grup diagnostyczno – pomocowych - działalność pomocowa Punktu informacyjnego dla osób dotkniętych problemem przemocy	cały okres realizacji Programu cały okres realizacji Programu cały okres realizacji Programu cały okres realizacji Programu	Zespół Interdyscyplinarny

		- zapewnienie wsparcia oraz schronienia dla osób doznających przemocy domowej	domowej – liczba udzielonych porad (raporty roczne) - inicjowania działań w stosunku do osób podejrzanych o stosowanie przemocy – liczba spotkań, rozmów z osobami stosującymi przemoc - nawiązanie współpracy i podpisanie porozumień dotyczących zapewnienia miejsc schronienia dla osób dotkniętych problemem przemocy domowej – liczba podpisanych porozumień, liczba osób które skorzystały z miejsc schronienia	Programu pierwszy kwartał każdego roku realizacji Programu	
4	Dostosowanie istniejącej lub utworzenie nowej struktury instytucjonalnej oraz zasobów na potrzeby działań profilaktycznych lub pomocowych dla osób dotkniętych przemocą domową	- przeprowadzenie szczegółowej diagnozy potrzeb i zasobów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej - pozyskiwanie środków na tworzenie nowej infrastruktury lub dostosowanie istniejącej na potrzeby działań profilaktycznych lub pomocowych	- opracowanie mapy potrzeb i zasobów, zebranie danych statystycznych dot. infrastruktury instytucjonalnej na terenie gminy Koszyce oraz powiatu – liczba opracowanych dokumentów - zapewnienie zajęć dla dzieci i młodzieży w placówce wsparcia dziennego (Świetlica) – liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do placówki	2024-2025 cały okres realizacji Programu	Zespół Interdyscyplinarny
5	Zintegrowanie środowisk oraz zwiększenie	- szkolenia dla osób realizujących zadania w zakresie	- diagnozowanie potrzeb szkoleniowych członków Zespołu	I kwartał w każdym roku	Zespół

	kompetencji zawodowych pracowników jednostek, służb oraz organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej	przeciwdziałania przemocy domowej	Interdyscyplinarnego – liczba zgłoszonych potrzeb szkoleniowych - organizacja szkoleń, warsztatów specjalistycznych dla członków zespołu interdyscyplinarnego – liczba szkoleń, liczba uczestników szkoleń - wymiana doświadczeń pomiędzy środowiskami lokalnymi, uczestniczenie w konferencjach, seminariach, szkoleniach zewnętrznych – liczba szkoleń, seminariów, itp.	realizacji Programu cały okres realizacji Programu cały okres realizacji Programu	Interdyscyplinarny
--	---	-----------------------------------	--	---	--------------------

Przewidywane efekty realizacji programu:

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej.
2. Zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy.
3. Usprawnienie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą.
4. Zapobieganie i niwelowanie zjawisk przemocy domowej.
5. Zmniejszenie skali występujących w rodzinach dysfunkcji wynikających z przemocy.
6. Zwiększenie skuteczności działań i dostępności do instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

V. Adresaci

Program skierowany jest do:

- osób/rodzin zagrożonych i dotkniętych problemem przemocy domowej
- społeczności lokalnej
- instytucji zajmujących się szeroko rozumianą przemocą domową
- organizacji pozarządowych

VI. Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluację Programu prowadzi będzie Miejski i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszycach we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym na podstawie zebranych informacji, danych, przekazywanych przez jednostki uczestniczące w jego realizacji.

Monitoring ma na celu pozyskanie informacji na temat realizacji planowanych w ramach Programu działań w zakresie terminów realizacji, założeń, źródeł finansowania oraz przełożenia tego na zaplanowane efekty jego realizacji.

Ewaluacja powinna dostarczyć odpowiedzi jaką jest trafność, skuteczność i użyteczność realizacji Programu.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się w trakcie wdrażania dokumentu oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany czy wymagają podjęcia bieżących działań korygujących.

Monitoring i ewaluacja będzie przeprowadzany raz do roku, do dnia 30 kwietnia za poprzedni rok kalendarzowy.

Do oceny stopnia wdrożenia działań założonych w Programie zostaną wykorzystane wskaźniki założone do realizacji poszczególnych celów szczegółowych i zadań.

VII. Finansowanie

Źródłem finansowania zadań „Programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Koszyce na lata 2024 – 2028”, będą:

- środki własne gminy,
- środki finansowe z budżetu Wojewody, samorządu województwa małopolskiego,
- dotacje zewnętrzne, w tym środki Unii Europejskiej

Wydatki związane z realizacją programu będą ustalane corocznie w ramach przyznanych na ten cel środków.

VIII. Zakończenie

„Program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Koszyce na lata 2024 – 2028” pozwoli na celowe, systematyczne i planowe dążenie do osiągnięcia wytyczonych celów.

Zadaniem Programu jest pobudzenie do aktywności instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej, rozwoju gospodarczego i społecznego gminy. Program stanowi kierunkowskaz i plan działania instytucji pomocy społecznej, w tym Miejskiego i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Interdyscyplinarnego. Postanowienia Programu przewidują kontynuację działań, które realizowane były dotychczas.

Sukces jego realizacji zależy od wielu czynników zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych. Osiągnięcie zawartych w Programie celów umożliwi dobra współpraca jednostek i podmiotów działających na rzecz osób i rodzin. Wdrożenie przyjętych rozwiązań przyczyni się do znaczącego ograniczenia występujących na terenie gminy Koszyce problemów społecznych i pozwoli na stwierdzenie, że cele Programu zostały wdrożone.

Program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Koszyce na lata 2024 – 2028 nie jest dokumentem zamkniętym i będzie podlegał modyfikacjom w zależności od pojawiających się nowych potrzeb oraz możliwości.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Marian Stokłosa